

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης **361**
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄.
Συνεδρίαση της 28^{ης} Μαρτίου 2000

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Γ.Πουλάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Δ.Λάκκας, Η.Παπαδόπουλος, Χ.Παλαιολόγου, Β.Κοντόλαιμος,
Φ.Τάτσης, Ν.Κανιούρας, Σύμβουλοι Ν.Σ.Κ.

Εισηγητής : Ε.Συνοίκης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός 32207/14/7/99 Υπουργείο Γεωργίας-Γεν. Δ/νση Διοικ. Υποστήρι-

Ερωτήματος: ξης-Δ/νση Πολιτικής Γής-Τμήμα Πολ.Γής

Περίληψη Έν το Δημόσιο νομιμοποιείται στην ανάκληση της
Ερωτήματος: αναγκαστικής απαλλοτρίωσης που κηρύχθηκε με την
34927/7/3/1953 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για
αποκατάσταση ακτημόνων κτηνοτρόφων, σύμφωνα με το Ν.Δ.
2185/52.

Επί του παραπάνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
γνωμοδοτεί ως ακολούθως :

A)

1) Το άρθρο 104 του Συντάγματος του 1952 όριζε : " Προς αποκατάστασιν
ακτημόνων καλλιεργητών και ακτημόνων μικρών κτηνοτρόφων επιτρέπεται
επί μίαν τριετίαν από της ισχύος του παρόντος αναγκαστική απαλλοτρίωσις
των κατωτέρω κατηγοριών αγροτικών κτημάτων κατά παρέκκλισιν του
άρθρου 17 του Συντάγματος, ως νόμος θέλει ορίσει : α), β)....., γ)
κτηνοτροφικών εκτάσεων πέραν των χιλίων τουλάχιστον στρεμμάτων ή
εφόσον ο ιδιοκτήτης είναι κτηνοτρόφος, των υπερβαινουσών την
απαιτουμένην έκτασιν προς κάλυψιν των σημερινών αυτού αναγκών ή των
πρό του έτους 1940, ως νόμος θέλει ορίσει".

2) Με βάση αυτή την εξουσιοδότηση εκδόθηκε το Ν.Δ. 2185/52 "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς αποκατάστασιν ακτημόνων καλλιεργητών και κτηνοτρόφων".

Τα άρθρα 1,2, και 6 του Ν.Δ. 2185/52 αναφέρουν :

α) " Προς αποκατάστασιν ακτημόνων κατά την έννοιαν του αγροτικού κώδικος καλλιεργητών και ακτημόνων μικρών κτηνοτρόφων κατά την έννοιαν της περί αποκαταστάσεως κτηνοτρόφων νομοθεσίας ορίζονται τα κάτωθι : 1.....,2.....3. Επιτρέπεται συμφώνως τω άρθρω 104 του Συντάγματος η αναγκαστική απαλλοτρίωσις αγροτικών κτημάτων ανηκόντων εις φυσικά πρόσωπα και πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και ιδρύματα" (άρθρο 1).

β) " 1. Η αναγκαστική απαλλοτρίωσις κηρύσσεται δι' αποφάσεως του Υπουργού της Γεωργίας εκδομένης μετά γνώμην του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Εποικισμού και δημοσιευομένης εις την Ε.τ.Κ., 2.....3. Η αναγκαστική απαλλοτρίωσις θεωρείται συντελεσθείσα από της χρονολογίας δημοσιεύσεως της ως άνω υπουργικής αποφάσεως ανεξαρτήτως του χρόνου της εκδικάσεως του κτήματος υπό της κατά το άρθρον 72 του Αγροτικού Κώδικος Επιτροπής Απαλλοτριώσεως" (άρθρο 2).

γ) " Άμα τη δημοσιεύσει της περί κηρύξεως της απαλλοτριώσεως υπουργικής αποφάσεως εις την ΕτΚ, περιέρχονται άνευ άλλης διατυπώσεως εις την κυριότητα και την νομήν του Δημοσίου πάσαι αι εκτάσεις του κτήματος μεθ' όλων των κτισμάτων πλήν των εξαιρέσεων των άρθρων 18,20,29 και 30 του παρόντος" (άρθρο 6).

3) Αι παράγραφοι 1 και 5 του άρθρου 117 του Συντάγματος που ισχύει ορίζουν :

"1. Οι νόμοι που εκδόθηκαν έως την 21/4/67 κατ' εφαρμογή του άρθρου 104 του Συντάγματος της 1/1/1952 θεωρούνται, ότι δεν είναι αντίθετοι προς το παρόν Σύνταγμα και διατηρούνται σε ισχύ 2....., 5. Οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν ή που θα κηρυχθούν έως ότου οι κείμενοι νόμοι για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις προσαρμοστούν στις διατάξεις του Συντάγματος διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνον που κηρύσσονται".

Β)

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, όπως τις ερμήνευσε η νομολογία προκύπτουν τα ακόλουθα :

α) Σύμφωνα με το άρθρο 104 του Συντάγματος του 1952 για μια τριετία από την έναρξη της ισχύς του ήταν δυνατή η απαλλοτρίωση ακινήτων, που ανήκαν σε φυσικά πρόσωπα για την αποκατάσταση ακτημόνων κτηνοτρόφων (ΣτΕ 2382/53).

β) Η άνω απαλλοτρίωση γινόταν με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύονταν στην ΕτΚ (Ολ. ΣτΕ 1105/55, 277/56).

γ) Από την παραπάνω δημοσίευση στην ΕτΚ συντελείτο η απαλλοτρίωση και οι σχετικές με αυτήν εκτάσεις περιέρχονταν στην κυριότητα και την νομή του Δημοσίου χωρίς να έχει ακόμα καταβληθεί η σχετική αποζημίωση (Ολ. ΣτΕ 1495/53, 1429/54, 1318/61, Εφ. Θεσ. 480/64 ΕΕΝ 32.354, Ολ.ΑΠ. 636/66 ΝοΒ 15.568, Ολ.ΣτΕ 399/67, ΑΠ 960/72 ΝοΒ 21.475).

δ) Το δικαίωμα κυριότητας των ιδιοκτητών των ακινήτων που απαλλοτριώνονταν μετατρέπονταν σε ενοχικό, δηλαδή σε απαίτηση καταβολής αποζημίωσης (Ολ.ΣτΕ 157/57, Εφ.Θεσ. 480/64, ΕΕΝ 32.354, Ολ.ΑΠ 636/66 ΝοΒ 15.568, ΑΠ 960/72 ΝοΒ 21.475).

ε) Τα συμφέροντα όσων βλάπτονταν από την απαλλοτρίωση προστατεύονταν με ικανοποιητικό τρόπο, αφού μπορούσαν με αίτηση στο ΣτΕ, να ζητήσουν την ακύρωσή της, με τον ισχυρισμό, ότι δεν υπήρχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις γι' αυτήν, δηλαδή η ύπαρξη ακτημόνων που είχαν ανάγκη αποκατάστασης, τόσο κατά τον χρόνο της κήρυξης της απαλλοτρίωσης, όσο και καθ' όλη την κατά το άρθρο 104 του Συντάγματος του 1952 οριζόμενη τριετία (Ολ. ΣτΕ 1105/55, 277/56). Σε ευθυγράμμιση με τη νομολογία αυτή το ΣτΕ με την 2040/92 απόφασή του ακύρωσε άρνηση της Διοίκησης (Δ/ντή Δ/σης Εγγείου Ιδιοκτησίας Υπ.Γεωργίας) να ανακαλέσει απαλλοτρίωση της προαναφερόμενης κατηγορίας, που κηρύχθηκε το έτος 1952. Σύμφωνα με την τελευταία αυτή απόφαση η απαλλοτρίωση αυτή έπρεπε να ανακληθεί, γιατί από τις διατάξεις των άρθρων 104 του Συντάγματος του έτους 1952 και 17 του ισχύοντος Συντάγματος, προκύπτει σαφώς η υποχρέωση της Διοίκησης για την ανάκληση απαλλοτρίωσης, που κηρύχθηκε σύμφωνα με το Ν.Δ. 2185/52, όταν ο σκοπός που κηρύχθηκε, δηλαδή η αποκατάσταση ακτημόνων που υπήρχαν κατά το χρόνο

της κήρυξής της και καθ' όλο το χρονικό διάστημα της εξαιρετικής διάταξης του άρθρου 104 του άνω Συντάγματος, δεν εκπληρώθηκε και είναι πλέον αδύνατο να εκπληρωθεί, με αποτέλεσμα να επιβάλλεται εν προκειμένω η εφαρμογή της συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας.

Γ)

1) Από το 4086/10/8/1970 έγγραφο της Δ/σης Γεωργίας Κορίνθου προκύπτουν τα παρακάτω :

Με την 34927/7/3/1953 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύτηκε στο 71/1953 Τ.Β. ΦΕΚ, απαλλοτριώθηκε αναγκαστικά με τις διατάξεις του Ν.Δ. 2185/52, για αποκατάσταση ακτημόνων κτηνοτρόφων το αγρόκτημα Σικυώνος της Κοινότητας Κουταλά Ν.Κορινθίας, έκτασης 3.677,374 στρεμμάτων.

Σχετικές με αυτή την απαλλοτρίωση είναι οι 10/1955, 3/1956, 3/1960 και 1/1962 αποφάσεις της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων Ν.Κορινθίας.

Με την 10/1955 απόφαση εξαιρέθηκαν της απαλλοτρίωσης : α) οι εκτάσεις που δεν υπόκεινταν σε αυτή (1476, 483 στρέμματα) και β) οι εκτάσεις που διαχωρίστηκαν υπέρ των ιδιοκτητών του αγροκτήματος (1000 στρέμματα) και αποκαταστάθηκε ο ακτήμονας κτηνοτρόφος Ε.Μαγγίνας σε έκταση 600 στρεμμάτων, δηλαδή σε μέρος της τελικά απαλλοτριωθείσας έκτασης των 1200,891 στρεμμάτων.

Στην διαθέσιμη έκταση των 600,891 στρεμμάτων αποκαταστάθηκε με την 3/1956 απόφαση ο κτηνοτρόφος Κ.Σκάζας.

Η 3/1960 απόφαση κατήργησε την δουλεία βοσκής των κατοίκων του Συνοικισμού Μαψού της Κοινότητας Κουταλά, που υπήρχε επί έκτασης 630 στρεμμάτων, δηλαδή σε τμήμα των εκτάσεων που είχαν εξαιρεθεί υπέρ των ιδιοκτητών. Η δουλεία αυτή είχε συσταθεί με τις 10/1955 και 3/1956 αποφάσεις της παραπάνω επιτροπής.

Με την 1/1962 απόφαση ανακλήθηκαν ως προς την αποκατάσταση των Ε.Μαγγίνα και Κ.Σκούζα οι 10/1955 και 3/1956 αποφάσεις και η απαλλοτριωθείσα έκταση (1200,891 στρέμματα) κηρύχθηκε αδιάθετος για την μελλοντική αποκατάσταση όσων κατοίκων του Συνοικισμού Μαψού την δικαιούνταν.

Σύμφωνα με το από 29/4/1970 πρωτόκολλο οριστικού διαχωρισμού του ως άνω αγροκτήματος, η έκταση που πραγματικά απαλλοτριώθηκε είναι 1074,063 στρέμματα.

2) Από τα έγγραφα 8544/2/7/99 και 19476/30/11/99 της Δ/σης Γεωργίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κορινθίας προκύπτουν τα ακόλουθα :

α) Η έκταση των 1074,063 στρεμμάτων παραμένει αδιάθετη και χρησιμεύει για τη βοσκή ^{των} κτηνοτρόφων της περιοχής Μαφού που δικαιούνται αποκατάστασης.

Στην ίδια έκταση βόσκουν 625 αιγοπρόβατα των παραπάνω κτηνοτρόφων.

β) Εκτάσεις του ίδιου κτήματος καταπατήθηκαν και καλλιεργούνται. Οι εκτάσεις αυτές συνεχώς αυξάνονται.

γ) Στο κτήμα που απαλλοτριώθηκε εγκαταστάθηκε λατομείο, που λειτούργησε μέχρι το έτος 1990.

Δ)

1) Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω προκύπτει, ότι κατά το χρόνο μεν κήρυξης της εξεταζόμενης απαλλοτρίωσης (1953) υπήρχαν ακτήμονες που κρίθηκαν τότε ότι είχαν ανάγκη αποκατάστασης (Ε.Μαγγίνας και Κ.Σκάζας), και για το λόγο αυτό οι ακτήμονες αυτοί αποκαταστάθηκαν αρχικά (αποφάσεις 10/1955 και 3/1956 Ε.Α. Ν.Κορινθίας), πλην όμως στη συνέχεια η αποκατάστασή τους ανακλήθηκε (απόφαση 1/1962 Ε.Α.Ν. Κορινθίας), εν όψει δε αυτού ως και του ότι μέχρι και το έτος 1955, οπότε έληξε η τριετής προθεσμία του άρθρου 104 του Συντάγματος του 1952 μέσα στην οποία επιτρεπόταν η απαλλοτρίωση ακινήτων κατά το Ν.Δ. 2185/52, δεν υπήρχαν ακτήμονες που να είχαν ανάγκη αποκατάστασης στο παραπάνω αγρόκτημα, συνάγεται αμέσως ότι ο σκοπός που κηρύχθηκε η παραπάνω απαλλοτρίωση δεν εκπληρώθηκε και είναι αδύνατο πλέον να εκπληρωθεί, προέχει δε ως εκ τούτου η συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας των κυρίων του αγροκτήματος Σικυώνος της Κοινότητας Κουταλά Ν.Κορινθίας (ΣΤΕ 2040/92), δυναμένη να επιτευχθεί μόνον εφόσον η Διοίκηση ανακαλέσει την ρηθείσα απαλλοτρίωση, για την οποία σημειωτέον δεν έχει καταβληθεί και οποιαδήποτε αποζημίωση.

2) Με βάση όλα τα παραπάνω στο ερώτημα που τέθηκε η απάντηση είναι, ότι το Δημόσιο πρέπει να ανακαλέσει την απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε με την 34927/1953 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

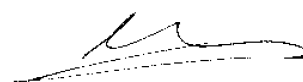
Αθήνα 9 Ιουνίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γ.ΠΟΥΛΑΚΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Ε.ΣΥΝΟΙΚΗΣ